

ПРИКЛАДНА КУЛЬТУРОЛОГІЯ І КУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ

УДК 379.8 (004.77)

ORCID 0000-0002-0314-2157

DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-14-2018-2.170-177>

ДІЯЛЬНІСТЬ МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ РЕАЛІЯХ

Безгін

Олексій Ігорович

кандидат мистецтвознавства,
професор, ректор Київського
національного університету
театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого, Київ
karpenko-kary@ukr.net

Безгін

Алексей Игоревич

кандидат искусствоведения,
професор, ректор Киевского
национального университета
театра, кино и телевидения
имени И. К. Карпенко-Карого, Киев
karpenko-kary@ukr.net

Oleksii Bezgin

PhD in Arts, Professor,
Rector of the Kyiv National
I. K. Karpenko-Kary Theatre,
Cinema and Television
University, Kyiv
karpenko-kary@ukr.net

Анотація. У статті розглядаються умови діяльності мистецьких закладів вищої освіти з урахуванням соціокультурних перетворень і економічних реалій сучасного суспільства. Підкреслюється, що використання культури та мистецтва для соціально-економічного розвитку та формування позитивного іміджу України за кордоном вимагає висококваліфікованих спеціалістів. Культурний розвиток суспільства значною мірою залежить від ефективності мистецької освіти, яка виконує функції упорядкування духовного життя та естетичного виховання людини. Зазначено, що характерною рисою діяльності мистецьких закладів вищої освіти в сучасних умовах є вміння враховувати запити суспільства, здійснювати оцінювання всіх внутрішніх та зовнішніх факторів, які забезпечують сприятливі умови для їхнього нормального функціонування.

Ключові слова: культура і мистецтво, вища мистецька освіта, умови діяльності, мистецький заклад вищої освіти.

Актуальність. Аналіз діяльності мистецьких закладів вищої освіти в сучасних соціокультурних реаліях опирається на концепцію, що культура в суспільстві є одним із визначальних факторів прогресу. Згідно з цією теорією відбувається суспільна актуалізація національної культури. Галузь культури впливає як на економічний розвиток України, так і на формування й популяризацію іміджу країни за кордоном. Розвиток галузі культури неможливий без кваліфікованих фахівців. У цьому контексті вивчення проблем мистецької освіти, як складової суспільної культури й культурної політики держави, набуває актуального значення та дозволяє розглянути можливі шляхи розвитку мистецьких закладів вищої освіти, враховуючи притаманні їм специфічні особливості.

Метою статті є дослідження діяльності мистецьких закладів вищої освіти з урахуванням соціокультурних перетворень і економічних реалій сучасного суспільства.

Початок нового тисячоріччя ознаменувався цілою низкою фундаментальних змін, викликаних вибухом інформаційної революції та бурхливим процесом глобалізації. Економіка світу поступово трансформується в так звану “постіндустріальну економіку” або “економіку знань”, за чого додаткова вартість

буде в подальшому вироблятися не стільки за рахунок нарощування кількості випуску конкретних товарів, скільки за рахунок мобілізації інтелектуального капіталу та застосування його в продукції, процесах та послугах. Ці ж процеси не оминають і Україну в міру її інтеграції у світовий ринок. Внутрішня логіка економічного порядку, заснованого на новій системі знань, буде поступово вводити індустріальне суспільство в інші межі.

Головні зміни обумовлені провідною роллю науки й техніки в суспільному розвитку, що безпосередньо пов'язане з розвитком освіти. Як зазначено в Законі про освіту: "Освіта є державним пріоритетом, що забезпечує інноваційний, соціально-економічний і культурний розвиток суспільства. Фінансування освіти є інвестицією в людський потенціал, сталий розвиток суспільства і держави" (Закон про освіту, 2017).

Університети, наукові та культурні установи як центри зосередження теоретичного та прикладного знання стають головними інституціями суспільства. З таких гуманітарних галузей, як наука і технологія, освіта, туризм, охорона здоров'я, екологія, формується сучасний експортний потенціал розвинених країн.

У постіндустріальному суспільстві культура стала стратегічним пріоритетом сучасної економіки в розвинених країнах. Дослідники зазначають: "Культура інтегрує найосвіченішу, обдаровану частину трудових ресурсів, безпосередньо впливає на їхнє формування" (Bogutchkyi, 2008, p. 33). Здатність сфери культури на економічну віддачу визнали вже з кінця 1980-х років, тому що обсяг так званих "вторинних витрат", які вона стимулювала, був вельми значним (Bogutchkyi, 2008).

Соціальні перетворення, які почали відбуватися в Україні з 1990 року, привели до суттєвих змін у культурній сфері та сприяли формуванню нової культурної реальності, нових соціально-духовних потреб, критеріїв оцінки культури і мистецтва, смаків та уподобань.

Ці перетворення змінили статус і функції мистецтва, змусили культурні установи пристосовуватися до роботи в нових економічних умовах, висунули нові вимоги до підготовки майбутніх митців.

Водночас, досягнення сучасної науки відкривають шляхи вдосконалення практики мистецької освіти. Інформаційні та комунікаційні ресурси Інтернету для презентації своєї діяльності, накопи-

чення та обміну інформацією, організації інтерактивного спілкування між викладачами та студентами, між фахівцями або зацікавленими аудиторіями справді безмежні.

Така багаторівнева міжнародна інтеграція у всіх галузях знання, яка створилася завдяки інформаційним і комунікаційним ресурсам, відкриває нові можливості в розвитку сучасної освіти і породжує, як результат, нову "економіку знань". Відтепер ніяка, навіть "розвинена", країна або група таких країн не здатні існувати в закритому стані. Стратегія "опори виключно на власні сили" неминуче веде до стагнації.

Як відомо, європейські реформи в галузі освіти були спрямовані на формування спільної зони європейської вищої освіти та створили умови для

- розвитку мобільності студентів з можливістю працевлаштування;
- формування й зміцнення інтелектуального, культурного, соціального й науково-технічного потенціалу Європи; підвищення престижності у світі європейської вищої школи;
- забезпечення конкурентоспроможності європейських закладів вищої освіти (далі ЗВО), досягнення більшої сумісності та порівнянності національних систем вищої освіти, підвищення якості освіти;
- підвищення ролі університетів у розвитку європейських культурних цінностей, у яких вищі розглядаються як носії європейської свідомості.

Ці реформи, відомі як Болонський процес, підтримала більшість країн Європи. Україна теж приєдналася до цього процесу, що дало можливість провести реформи в освітній галузі. Але й досі повністю використати умови спільної зони європейської вищої освіти, особливо які стосуються академічної мобільності студентів і викладачів, у більшості ЗВО немає можливості, враховуючи їх фінансовий стан.

Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. визначає: "Право на академічну мобільність може бути реалізоване на підставі міжнародних договорів про співробітництво в галузі освіти та науки, міжнародних програм та проектів, договорів про співробітництво між вітчизняними вищими навчальними закладами (науковими установами) або їх основними структурними підрозділами, між вітчизняними та іноземними вищими навчальними закладами (науковими установами) та

їх основними структурними підрозділами (далі — вищі навчальні заклади (наукові установи) — партнери), а також може бути реалізоване вітчизняним учасником освітнього процесу з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією вітчизняного вищого навчального закладу (наукової установи), у якому він постійно навчається або працює, на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів” (Postanova Kabinetu Ministriv, 2015, August 12).

У дійсності в кошторисах державних ЗВО відсутні статті видатків, за якими можливо здійснювати це положення, адже, укладаючи договір про співробітництво та обмін студентами із зарубіжним партнером, український ЗВО повинен узяти на себе аналогічні зобов'язання щодо розміщення та навчання іноземних студентів.

Усі загальноосвітні тенденції, які проявляються останнім часом, стосуються й складової освіти — мистецької. Хоча вона в інституційному плані знаходиться у функціональному колі цілісної системи освіти, але характеризується власною моделлю, основою якої є духовне виховання через творчість. Сутність мистецької освіти, на думку академіка І. Зязюна, полягає у “поєднанні інтелекту і почуттів” (Zyazun, 2003). Іншими словами, вона має бути складовою естетичного розвитку особистості, повинен спрямовуватись на формування творчої індивідуальності, виховувати культуру методологічного мислення. Мистецька освіта, насамкінець, стимулює пізнавальну та творчу активність людини в різних видах її життєдіяльності.

Підходи до вивчення проблем мистецької освіти як складової суспільної культури нерозривно пов'язані з культурною політикою держави в новій соціоекономічній реальності, що досліджується багатьма науковцями, такими як Богуцький Ю. П., Безгін І. Д., Гриценко О. А., Волков С. М. (Bezgin, 2005, р. 6–8) та інші. Як свідчать результати досліджень багатьох педагогів, митців, психологів, культурний розвиток суспільства значною мірою залежить від ефективності мистецької освіти, яка виконує функції упорядкування духовного життя та естетичного виховання людини.

Мистецькі заклади вищої освіти (далі ЗВО) сьогодні працюють у нових умовах, які можливо охарактеризувати такими факторами:

- ринок виступає в ролі арбітра, який визначає цінність і формує смак;
- створюється економіка знань;

- індустрія розваг завойовує особливе становище;

- зменшується роль держави та з'являються нові, нетрадиційні політичні та громадські об'єднання;

- нові групи вимагають участі у визначенні суспільних цінностей і цілей;

- відбувається зміна ідеалів та соціальної орієнтації, посилюється особистісний акцент у соціумі та культурній сфері зокрема;

- у багатьох галузях знань переглядаються уніфіковані канони та розвиваються інтелектуальні кордони;

- складаються й ростуть багатокультурні національні співтовариства;

- за результатами розвитку нових технологій змінюються концепції місця, простору та часу;

- переглядається значення поняття ідентичності на місцевому, регіональному та загальнонаціональному рівні.

Фактор впливу ринку на галузь мистецької освіти, зокрема вищої, характеризується тенденцією, коли пропозиція мистецьких ЗВО формується під впливом попиту, причому платоспроможного. Хоча, як і раніше, фінансування діяльності мистецьких ЗВО здійснюється переважно за рахунок державного бюджету, але не менш важливою частиною їхніх доходів стає плата за навчання. Наприклад, за статистичними даними Київського вузівського центру (Borovska & Tovkatch, 2012) на тлі загальноосвітньої тенденції до зростання загальної чисельності студентів, у тому числі в мистецьких ЗВО, зменшується частка студентів за державним замовленням (бюджетною формою навчання) на користь контрактної форми.

Тобто можливість розвиватися мають здебільшого ті мистецькоосвітні напрямки, на які існує попит у суспільстві, що спричиняє деякий перекис у підготовці фахівців, наприклад, для телебачення чи культурних індустрій, в окремих випадках наносячи шкоду традиційним спеціалізаціям. Це відповідає загальноєвропейським тенденціям, де останніми роками активно розвиваються культурні індустрії, а культура тісно сплітається з іншими видами соціально-економічної діяльності (Mak-Proj, 2004).

Економічні трансформації та прогрес у розвитку інформаційних технологій, масове переміщення населення та наслідки глобалізації подіяли з величезним ефектом на галузь культури. Куль-

турні механізми, за допомогою яких суспільство буде вибирати, ранжирувати та транслювати свої цілі й цінності, набувають вирішального значення. А мистецькі ЗВО і є одними з основних інституцій, які забезпечують трансляцію цих цінностей.

Загальноприйняті моделі поведінки будуть іноді відповідати, а іноді суперечити новим *потребам/вимогам, серед яких основними стають динамічність, мобільність та адаптивна здатність навичок і вмінь*. Та все ж відсутність передбачуваних моделей і структур не може виявитися вічною, і, так як зміни не закінчуються ніколи, питання культури, сенсу буття й людських цінностей будуть набувати все більшого значення.

Недивно, що лівова частка бюджетного фінансування закладів, підприємств, організацій культури — це заробітні плати. Оплата праці фахівців у галузі культури і мистецтва однозначно не відповідає зусиллям, які вони затратили на свою освіту.

У той же час цікаві дані дає невеличке опитування серед абітурієнтів мистецького ЗВО, які ціннісні орієнтації для них були найважливіші під час вибору спеціальності:

Місце	Бал	Ціннісна орієнтація
1	8	Можливість творити, досягти творчої самореалізації
2	7	Мати цікаву роботу, пов'язану з новими враженнями
3	7	Мати можливість спілкуватися з різними людьми
4	6	Можливість бачити конкретні й відчутні результати своєї праці
5	6	Ствердитися у власних очах, знайти самоповагу
6	5	Сприяти розвиткові національної культури
7	5	Підняти свій престиж в очах оточення
8	4	Забезпечити матеріальне становище

Потрібно зазначити, що конкурс 2018 року серед абітурієнтів Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого на таку освітньо-професійну програму, як “Акторське мистецтво театру і кіно” склав серед жінок 17,7 осіб на 1 місце та серед чоловіків 9,7 осіб на одне місце. Як видно з таблиці, трьома ведучими цінностями для майбутніх артистів і діячів

мистецтва є “можливість творити, досягти творчої самореалізації”, “мати цікаву роботу, пов'язану з новими враженнями”, “мати можливість спілкуватися з різними людьми”. Матеріальна мотивація знаходяться на останньому місці, що цілком відповідає дійсності в галузі культури, на жаль.

Опитування суперечить твердженню, що відбувається зниження престижу професії митця в суспільстві. Хоча економічна складова є важливою в галузі культури й повинна враховуватися як частка в її розвитку, та все ж не вона є базовою. Культура існує не заради прибутку, а як внутрішній стан кожної людини, кожного члена громади й спільноти.

Та все ж економічні трансформації та прогрес у розвитку інформаційних технологій відкривають новий етап, коли креативна індустрія як складова культури поступово набуває більш громадянського значення. Важливими стають матеріальні видатки, які спрямовуються на розвиток інновацій у культурній галузі. Як зазначає експерт Українського центру культурних досліджень із запланованих видатків Міністерства культури, видатки розвитку в 2018 році досягнуть 13,4 % бюджету Міністерства. У 2017 році вони становили 4,2 % (Babenko, 2018).

Хоча інфляція буде вносити свої корективи, така позитивна тенденція сприятиме інтенсивному розвитку національних культурних індустрій, а впровадження гнучких механізмів державного регулювання конкурентного середовища повинне забезпечити належну присутність україномовного національного культурного продукту на вітчизняному ринку культури, дозволить та інформації.

Там, де за вмілого керівництва та грамотного використання свого потенціалу закладам культури вдається зберегти актуальність для сучасності, вони отримують можливість розвитку та творчого підходу до майбутнього.

Як було зазначено вище, розвиткові культурних індустрій у країнах Європи приділяється велика увага (Мак-Шої, 2004). В Україні теж існує розуміння важливості цього напрямку в культурі для економіки країни. Верховною Радою за основу та в цілому схвалено Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про культуру” (щодо визначення поняття “креативні індустрії”)” (Pro vnesennya zmin).

Зміни в законі дають правове визначення терміну “креативні індустрії”, підкреслюють необхідність створення умов для охорони, заохочення,

підтримки культурного розмаїття як одного з найважливіших чинників сталого розвитку суспільства. Пропонується уніфікувати види економічної діяльності, які створюють творчий продукт та послуги. Визначається, які саме види цієї діяльності потребують державної підтримки. Варто сподіватися, що правове врегулювання дозволить стимулювати комерційну інноваційну творчу діяльність.

У той же час до розвитку цього напрямку культури треба підходити обережно й виважено, не на шкоду національній самобутності. Адже уніфікація середовища, стандартизація продукції та культурного продукту можуть створювати цьому загрозу. Місця проживання людей стають схожими одне на одне, і люди починають відчувати себе в них однаково (достатньо згадати пригоди героя фільму “З легкою парою!”).

Гібридизація культур не тільки породжує конфлікти, а й дає новий поштовх до творчості. Для одних людей культура стає “щитом”, що захищає їх від небажаних змін, для інших — вона стає опорою для звернення в майбутнє.

На тлі цих процесів, які відбуваються в соціумі та галузі культури, виникають нові вимоги до підготовки фахівців у ЗВО і, зокрема, мистецьких.

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні зазначено: “Сучасний ринок праці вимагає від випускника не лише глибоких теоретичних знань, а й здатності самостійно застосовувати їх у нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях, переходу від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян” (Natchionalna strategiya rozvytku). Тобто наголошується на необхідності зміни “знаннєвої парадигми” освіти на “діяльнісно-розвиваючу” й обов’язковому переході від інформаційно-репродуктивного навчання до особистісно-орієнтованого.

У світлі нових вимог традиційні форми роботи, організації діяльності та навчання стають неадекватними. Фундаментальні категорії часу й простору, які керують нашим життям, трансформуються, вбудовуючи в себе віртуальну реальність і кіберпростір. Революційні перетворення в способі життя породжують цілу низку нових можливостей і проблем, у той час як наявні системи мислення виявляються неспроможними для аналізу, пояснення та знаходження рішень у теперішніх обставинах.

Успішний розв’язок проблем залежить від експериментів, які можуть здійснюватися установами,

що відкриті для нових ідей. Старі шляхи вирішення проблем не працюють, і хоча не всього треба позбутися, деяка зміна пріоритетів необхідна. Завдання творчих людей полягає в тому, щоб після опрацювання доробку ідей минулого, мати можливість із впевненістю звернутися обличчям до майбутнього.

Саме таке завдання стоїть перед мистецькими ЗВО. Можливими рішеннями на цьому шляху можуть бути:

- формування іміджу ЗВО, тобто презентація й просування установи та її діяльності;
- створення нових навчальних програм, які відповідатимуть на запити суспільства, і забезпечення комплексу засобів їхньої реалізації з використанням інформаційних технологій;
- встановлення партнерства між мистецьким ЗВО, установами культури, науковими організаціями та некомерційним сектором у цілому, яке може забезпечити взаємозалежність та взаємодоповнюваність для нього.

Вирішення цих завдань підвищить привабливість пропозицій мистецьких ЗВО, дасть можливість конвертувати соціальну затребуваність у фінансові ресурси. Адже чим вища популярність мистецького ЗВО, соціальна значущість його місії, тим більше можливостей отримувати кошти із зовнішніх джерел, окрім бюджетного фінансування.

Формуванню позитивного іміджу мистецького ЗВО сприяють творчі досягнення його випускників і педагогів, установами міжнародних зв’язків та участь у міжнародних творчих та наукових заходах, таких як фестивалі, майстер-класи, семінари з обміну досвідом, участь у спільних проектах. Так, наприклад, Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого став співзасновником Світового театрального освітнього альянсу WTEA, до якого увійшли 14 театральних шкіл: Польща, Великобританія, Швеція, Норвегія, Іспанія, Болгарія, Грузія, Німеччина, Південна Корея, Японія, Україна, Китай, Росія. Цей проект підвищив авторитет української театральної школи та надав поштовх у подальшій міжнародній співпраці. Участь у Міжнародному студентському театральному фестивалі, м. Пекін, Китай, 19–26 жовтня 2017 р. підтвердила творчі досягнення студентів і педагогів та сприяла підписанню Договору про співробітництво між університетом та Пекінською академією кіно.

За розширення міжнародних зв'язків, аналогічні договори були підписані зі Школою театрального мистецтва при театрі Йокая (Угорщина, місто Бекешчаба), Науково-дослідним інститутом мистецтв Батумського університету (Грузія), Білоруською державною академією мистецтв, Національною академією театрального та кіномистецтва імені Кр. Сарафова (Софія, Болгарія) та багатьма іншими зарубіжними мистецькими ЗВО.

Міжнародна співпраця в галузі мистецтва сприяє не тільки формуванню позитивного іміджу мистецького ЗВО, але й промоції національної культури в країнах Європи і світу.

Робота мистецьких ЗВО безпосередньо зорієнтована й нерозривно пов'язана з діяльністю таких закладів культури, як театри, філармонії, музеї, бібліотеки тощо. Тісна співпраця мистецьких ЗВО із закладами культури і мистецтва, можливість стажування та проходження практики підвищують професійну підготовку майбутніх митців та діячів культури, готують їх до реальних умов праці.

Таким чином, характерною рисою діяльності мистецьких ЗВО в сучасних умовах є вміння враховувати запити суспільства, здійснювати оцінювання всіх внутрішніх та зовнішніх факторів, які забезпечують сприятливі умови для нормального функціонування, враховувати вимоги закладів культури і мистецтв до якості підготовки фахівців. Усі ці фактори дозволяють виробляти ретельно обмірковані управлінські рішення.

Так, для успішного планування необхідно зважати на такі фактори:

- зміни в чинному законодавстві;
- демографічні зміни;
- зміни в економіці, які впливають на систему фінансування;
- технологічні та інформаційні зміни.

Варто виявити пріоритети та на їхній основі розробити цілу низку заходів і програм, які б дозволили об'єднати людські та інші ресурси в спланований період часу. Набуває актуальності модернізація змісту та умов надання мистецької освіти, розроблення методичних рекомендацій щодо застосування умов, критеріїв на показників оцінювання педагогічних працівників під час атестації, нестандартних форм організації освітнього процесу, вироблення методології управління тощо.

Важливим фактором підвищення якості мис-

тецької освіти є розвиток післядипломної освіти: аспірантури для теоретичних спеціальностей та асистентури-стажування для творчих спеціальностей. У більшості успішних країн університетська наука є найдинамічнішим сегментом наукового пошуку, бо так до досліджень залучаються аспіранти й студенти. Специфіка мистецьких ЗВО полягає в тому, що підготовка творчих кадрів у таких галузях мистецтв, як

- образотворче мистецтво (малюнок, живопис, скульптура);
- виконавське мистецтво (музичне, драматичне, танцювальне, циркове);
- графічне та аудіовізуальне мистецтво (фотографія, кінематографія, створення музичних творів, створення радіо і телевізійних передач, видавнича справа)

відбувається в асистентурі-стажуванні без захисту теоретичної роботи (дисертації). Це вимагає розробки методології підготовки творчих кадрів на освітньо-творчому рівні вищої освіти, визначеного нормативного порядку й критеріїв оцінки. У цьому напрямку позитивним є введення (ст. 17 Закону про освіту) ступеня доктора мистецтва як основи підготовки науково-педагогічних кадрів, які розвивають національну виконавську школу в кожному виді академічного мистецтва.

Висновки. У статті розглянуті аспекти діяльності мистецьких закладів вищої освіти в сучасних соціокультурних реаліях. Відзначено, що головні зміни обумовлені провідною роллю науки й техніки в суспільному розвитку, а культура стала стратегічним пріоритетом сучасної економіки в розвинених країнах. Зміни, що відбулися, змусили культурні установи пристосовуватися до роботи в нових економічних умовах, висунули нові вимоги до мистецьких закладів вищої освіти й підготовки майбутніх митців.

Підкреслено, що досягнення сучасної науки відкривають шляхи вдосконалення практики мистецької освіти, яка й надалі залишається духовною потребою людей, відіграє помітну роль у формуванні творчої особистості, здатної жити й творити в умовах глобалізаційних процесів. Зазначається, що подальше дослідження проблем освіти в мистецьких ЗВО буде сприяти підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтва.

Література / References:

1. Закон про освіту. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017. № 38–39. Ст.380.
2. Безгін І.Д. Мистецтво і ринок: Нариси. К.: ВВП “Компас”, 2005. 544 с.
3. Богущкий Ю. П. Самоорганізація культури: онтологія, динаміка, перспективи. К.: ІК НАМУ, 2008.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 574. п. 4. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248409199> (дата звернення: 20.09.2018).
5. Зязун І. А. Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи [Текст] К.: КПЕК, 2003. 679 с.
6. Волков С. М. Концептуальні засади мистецької освіти — проблеми європейської інтеграції. Київське музикознавство: Культурологія та мистецтвознавство: зб. статей. Вип. 18. К., 2005.
7. Грищенко О. А. Культура і влада. Теорія і практика культурної політики в сучасному світі. К., 2000.
8. Безгін О. І., Бернадська Г. Є., Кочарян І. С. Проблеми мистецької освіти: типологічні критерії та науково-методична розробка. К., 2008. 340 с.
9. Статистичні показники діяльності вищих навчальних закладів Київського вузівського центру [уклад. Ю.Боровська, А. Товкач] / засн. М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Рада ректорів КВЦ. К., 2012.
10. Мак-Илрой Э. В поисках творческой конкурентоспособности, или Как измерить тяжесть Святого Грааля? Новые форматы партнерства. Серия “Культурные стратегии: Экспертный клуб”. М.: Институт Культурной политики, 2004. С. 15–16.
11. Бабенко В. Аналіз бюджетного фінансування галузі культури і мистецтва у 2018 році. URL: <http://uccs.org.ua/wp-content/.pdf> (дата звернення: 20.09.2018).
12. Про внесення змін до Закону України “Про культуру”. Законопроект №6738. URL: <http://expres.ua/news/2018/06/22/299007-kreatyvni-industriyi-novyuy-termin-zyavytysya-ukrayinskomu-zakonodavstvi> (дата звернення: 20.09.2018).
13. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті. URL: www.vnz.univ.kiev.ua/uploads/p_4_58429238.doc (дата звернення: 20.09.2018).
1. Zakon pro osvitu. (2017). *Vidomosti Verhovnoi Rady VVR*, (38–39). (in Ukrainian)
2. Bezgin, I. D. (2005). *Mystetchvo i rynek: Narysy*. Kyiv: VVP «Kompas». (in Ukrainian)
3. Bogutchkyi, U. P. (2008). *Samoorganizatsiya kultury: ontologiya, dynamika, perspektyvy* [Self-organization of Culture: Ontology, Dynamics, Prospects]. Kyiv: Institute for Cultural Research of the National Academy of Arts of Ukraine. (in Ukrainian)
4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy No 579, item 4 (2015, August 12). Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248409199> (in Ukrainian)
5. Zyzun, I. A. (2003). *Pedagogika I psykholohiya profesiinoy osvity: rezultaty doslidjen i perspektyvy*. Kyiv: КПЕК. (in Ukrainian)
6. Volkov, S. M. (2005). *Kontseptualni zasady mystetchkoy osvity – problem evropeiskoy integratsii. Kyivske muzykoznavstvo: Kulturologiya ta mystetchvoznnavstvo: zb. Statei*, (18). Kyiv. (in Ukrainian)
7. Grytchenko, O. A. (2000). *Kultura I vlada. Teoriya i praktyka kulturnoy polityky v sutchasnomu sviti*. Kyiv. (in Ukrainian)
8. Bezgin, O. I., Bernadska, A. E., & Kotcharyan, I. S. (2008). *Problemy mystetchkoy osvity: typologichni kryterii ta naukovometodychna rozrobka*. Kyiv. (in Ukrainian)
9. Borovska, U. & Tovkatch, A. (2012). *Statystychni pokaznyky diyalnosti vytychyh navtchalnyh zakladiv Kyivskogo vuzivskogo tch-entru*. Kyiv: M-vo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy, Rada rektoriv KVTC. (in Ukrainian)
10. Mak-Ilroj, Je. (2004). *V poiskah tvorcheskoj konkurentosposobnosti, ili Kak izmerit' tjazhest' Svjatogo Graalja? Novye formaty partnerstva. Serija «Kul'turnye strategii: Jekspertnyj klub»*. Moscow: Institut Kul'turnoy polityki, pp. 15 – 16. (in Russian)
11. Babenko, V. (2018). *Analiz budzhetnogo phinansuvannya haluzi kultury i mystetchtva u 2018 r.* Retrieved from <http://uccs.org.ua/wp-content/.pdf> (in Ukrainian)
12. *Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrainy «Pro kulturu»*. Zakonoproekt No 6738. (No date). Retrieved from <http://expres.ua/news/2018/06/22/299007-kreatyvni-industriyi-novyuy-termin-zyavytysya-ukrayinskomu-zakonodavstvi> (in Ukrainian)
13. *Natchionalna strategiya rozvytku osvity v Ukraini u XXI st.* (No date). Retrieved from www.vnz.univ.kiev.ua/uploads/p_4_58429238.doc (in Ukrainian)

Безгин Алексей Игоревич**Деятельность художественных заведений высшего образования в современных социокультурных реалиях**

Аннотация. В статье рассматриваются условия деятельности художественных высших учебных заведений с учетом социокультурных преобразований и экономических реалий современного общества. Подчеркивается, что использование культуры и искусства для социально-экономического развития и формирования позитивного имиджа Украины за рубежом требует высококвалифицированных специалистов. Культурное развитие общества в значительной степени зависит от эффективности художественного образования, которое выполняет функции упорядочения духовной жизни и эстетического воспитания человека. Отмечено, что характерной чертой деятельности художественных высших учебных заведений в современных условиях является умение учитывать запросы общества, осуществлять оценку всех внутренних и внешних факторов, которые обеспечивают благоприятные условия для их нормального функционирования.

Ключевые слова: культура и искусство, высшее художественное образование, условия деятельности, художественное высшее учебное заведение.

Oleksii Bezgin

Activity of Higher Education art Institutions in the Contemporary Socio-cultural Realities

Summary. *The use of culture and art for socio-economic development and the formation of a positive image of Ukraine abroad require highly skilled specialists. The cultural development of society depends to a large extent on the effectiveness of artistic education, which functions as a streamlining of spiritual life and aesthetic education of a person.*

The article emphasizes that the characteristic feature of the artistic institutions of higher education in modern conditions is the ability to take into account the demands of society, to carry out an assessment of all internal and external factors that provide favourable conditions for their normal functioning. It is also necessary to take into account the requirements of cultural and artistic institutions to the quality of training specialists and to make carefully thought out management decisions.

It is emphasized that the specificity of the preparation of creative personnel at the level of postgraduate education in artistic higher educational establishments requires further development of the normative base, the establishment of clear requirements for the competences of the applicant of the degree of doctor of arts. In this context, it becomes relevant to study the problems of artistic education as a component of public culture and cultural policy of the state, and allows considering possible ways of development of artistic higher educational institutions, taking into account their peculiarities.

Key words: *culture and art, higher art education, conditions of activity, art higher education institution.*